

Vanellus 4

**Zpravodaj Skupiny pro výzkum a
ochranu bahňáků v ČR
(SVOB)**

**pracovní skupiny České společnosti
ornitologické
(ČSO)**

V Českých Budějovicích 6. 10. 2009

Tento zpravodaj vzniká v elektronické verzi předně pro členy SVOB. Jeho formální stránku upravili V. Kubelka a J. Havlíček. Autorem loga SVOB je P. Jakeš.

Obsah

Slovo úvodem (Vojtěch Kubelka).....	4
Pozvánka na výroční členskou schůzi SVOB (Vojtěch Kubelka).....	7
Kroužkování bahňáků v roce 2008 (Jaroslav Cepák).....	8
Průběh tahu jespáka bojovného (<i>Philomachus pugnax</i>) na území České republiky, analýza dat z databáze SVOB (Michal Pakandl).....	13
Tajemný kulík (Martina Nacházellová).....	18
Populace bahňáků klesá rychleji než kdy dříve (Jakub Vlček).....	22
Z literatury I (Jiří Šírek).....	24
Z literatury II (Libor Schröpfer).....	25
Komentář ke knize Shorebirds of the northern Hemisphere (Jiří Malina).....	26
Zastřelení bahňáci (Roman Muláček).....	27
Birdwatching ve Velké Británii (Kryštof Chmel).....	28
Skandinávie 2009 (Mirek E. Šálek & Vojtěch Kubelka).....	30
Camargue – fotografické povídání z cesty do jižní Francie (Pavel Ondra).....	31
Vendicari, Sicilský ornitologický ráj (Jan Havlíček).....	34
Fotopříběh - nahlédnutí do kuchyně ústříčníka velkého (Pavel Ondra).....	38

Kulík písečný u hnízda a snůška, Norsko, červen 2009. Foto: Vojta Kubelka

Slovo úvodem

Vojtěch Kubelka

Čas neúprosně pokročil, jaro vykvetlo v léto a léto se zase přehouplo v podzim. Babí léto bývá charakteristické spoustou protahujících bahňáků a pestrobarevnou koláží listů, rovněž však vychází letní číslo zpravodaje SVOB, Vanellus. Již čtvrté vydání našeho bahňákářského periodika je oproti loňskému mírně zpožděné, na druhou stranu obsahuje příspěvky od 13 členů SVOB v jediném rozmanitém souboru. Hlavním posláním Vanellusu 4 je kromě jiného pozvánka na výroční členskou schůzi SVOB na terénní stanici u Velkého Tisého (viz dále). Schůze je již za čtyři dny, tak zde načerpejte podněty a inspiraci pro bahňákářské debatování!

Jsem velice potěšen vzrůstajícím počtem přispěvatelů do Vanellusu, proto všem autorům děkuji a nezbyvá než doufat, že pozitivní trend vydrží. V úvodu však nemohu zůstat pouze u chválení. Z projektu čejka chocholatá (viz web ČSO, web SVOB a předchozí čísla Vanellusu) se mi doposud z oblasti jižních Čech sešla pozorování pouze od dvou ornitologů za celou hnízdní sezónu 2009. Co se týče vodouše rudonohého, tak jsem přes veškerou propagaci obdržel 3 e-maily, a to ještě ani jeden záznam nebyl formou připravovaného formuláře. Tímto by mohl být člověk docela rozesmtněn, ale já vím jak to chodí. Většina pozorování i poznámek existují. Jsou ovšem v různých formách škrabopisu zapsána v terénních denících, případně jinde a čekají na svá zpracování – přepsání do formulářů a příslušných databází. Data pouze v papírové podobě jsou však snadno zranitelná a hlavně nevyužitelná pro celkové vyhodnocování výsledků. Pokud je určitý výzkum placen štedrou EU, případně jinou institucí, jsme schopni údaje zpracovat a dodat až překvapivě včas. Ale i nehonorané projekty by si měly zasloužit chvílky našeho času, zvláště když jde o bahňáky. Za sebe musím dodat, že v mém terénním zápisníku čeká na přepracování celá kupa dat o hnízdicích čejkách. Zvládnou to však přepsat v nejbližší možné době a v zimě se budou moci provádět celkové analýzy. A co Vy?

To je tedy důvod, proč zde nejsou vyhodnoceny letošní výsledky čejky a vodouše. Doufám, že v zimním čísle bude o čem psát... Podobně je to i s projektem přílet a průtah bahňáků. Zde je krátké sdělení J. Havlíčka: *„Letos je druhý rok tohoto projektu. Stejně jako minulý rok jsem chtěl zpracovat data již do letního čísla, ale dat se bohužel nesešlo dostatek. Proto bude nadále lepší přinášet výsledky projektu až další rok v zimním/jarním čísle. Tak se dají zpracovat i data, která posíláte na konci roku ve formě faunistických pozorování. K pozorování čejek a kulíků tedy uvádějte do poznámky alespoň následující údaje: počet pozorovaných exemplářů a jejich chování (sběr potravy, přelet + směr přeletu, popis prostředí kde se nacházely – pole, louka, rybník). Dosud se sešlo pouze 14 záznamů o příletu čejky, proto se těším na další data. Od příštího roku by také nová data mohl přinést nový plánovaný projekt SVOB. Více informací o novém projektu i projektu sledování příletu se dozvíte na schůzi SVOB.“*

Vzápětí po této stati objevíte podrobnou pozvánku na výroční členskou schůzi SVOB. Věnujte jí prosím zvýšenou pozornost a hlavně v případě Vaší absence na schůzi máte možnost e-mailem zaslat stávajícím členům výboru své návrhy na členy výboru SVOB do dalšího období. Volby se uskuteční při této schůzi (viz program).

Stěžejní část výzkumu v tomto čísle zastává zpráva J. Cepáka o kroužkování bahňáků v ČR za rok 2008. Kromě počtu okroužkovaných druhů a zpětných hlášení můžete například snadno zjistit i kroužkovací úsilí jednotlivých členů SVOB. Člen výboru Michal Pakandl, spravující naši faunistickou databázi, nezaháel a z vybraných dat sestavil článek o průtahu jespáka bojovného naším územím. Příspěvky tohoto typu založené na datech bahňákářské databáze by se měly stát pravidelností. Následující stránky jsou vyhrazeny překladům článků o bahňácích od Martiny Nacházelové (objevení nového druhu asijského kulíka...?) a Jakuba Vlčka (aktuální úbytek bahňáků). Recenze recentních publikací o bahňácích sepsali Jiří Šírek, Libor Schröpfer a Jiří Malina. Robert Muláček shrnul aktuální téma odstřelu bahňáků v Evropě a Kryštof Chmel popsal situaci birdwatchingu ve Velké Británii. Ani fotografické cestopisy z různých koutů Evropy nezůstaly pozadu. Miroslav Ešus Šálek, Pavel Ondra a Jan Havlíček se zaměřili na severní Skandinávii, francouzskou Camargue a Sicílii. Atmosféru tohoto zpravodaje dokresluje tradiční fotoreportáž Pavla Ondry – protentokrát ze života jednoho z pozoruhodných bahňáků, které můžeme potkat zejména v přímořských oblastech – ústříčnicka velkého.

V současné době má SVOB 37 členů. Noví členové budou představeni v personáliích v zimním čísle Vanellusu a některé z nich budete mít možnost poznat osobně na podzimní schůzi. Z úvodu zprávy vyznívá až trochu pesimisticky aktuální situace projektů SVOB. To se, jak pevně věřím, změní a výsledky za letošní rok ještě dorazí, ale kromě probíhajících projektů a dalších drobných bahňákářských aktivit se celkem nedávno udála jedna důležitá skutečnost. Dva členové SVOB se zúčastnili každoroční mezinárodní konference bahňákářské pracovní skupiny (IWSG), tentokrát konané v Den Burgu, na nizozemském ostrově Texelu ve dnech 18.-21.9. 2009. Ač zástupci ČR nemohli přispět jinak, než svou aktivní přítomností, byli velmi přátelsky přijati do celosvětové bahňákářské komunity a to i od těch nejuznávanějších špiček v oboru. V celkově kamarádském až rodinném prostředí nasbírali mnoho užitečných kontaktů a známostí, zaseli semínka spolupráce a hlavně tak trochu otevřeli dveře do světa pro SVOB. Proběhněme jimi tedy co nejdříve, dokud jsou otevřené...!!! **J**

Jespák obecný u hnízda a snůška, Norsko, červen 2009. Foto: Vojta Kubelka

Pozvánka na výroční členskou schůzi SVOB

Vojtěch Kubelka

Pozvánka

na členskou schůzi skupiny pro výzkum a ochranu bahňáků v ČR (SVOB) pracovní skupiny České společnosti ornitologické (ČSO), která se bude konat dne **10.10. 2009 od 17:00 hod. v prostorách terénní ornitologické stanice Velký Tisý** u obce Lomnice nad Lužnicí na Třeboňsku. Po průjezdu obcí směrem na Lišov odbočíte uprostřed hráze rybníka Koclířov (poloostrov) doleva k Velkému Tisému. Minete sádky a budete pokračovat dozadu po hrázi Tisého a terénní stanice je poté od cesty vpravo dole přímo na břehu rybníka. K dispozici je 14 lůžek (cca 40,-Kč/noc - dobrovolné), další účastníci si musí vzít s sebou karimatku + spacák a přespat na podlaze. Nějaké ložní prádlo je k dispozici, ale raději, pokud můžete, přivezte si vlastní spacák.

Program bahňákářského víkendu:

Pátek 9.10. 2009 18:00 – příjezd prvních nadšenců na terénní stanici Velký Tisý
- neformální klábosení, promítání fotografií z cest, promítání videí hnízdících čejek apod.

Sobota 10.10. 2009 dopoledne – exkurze do terénu (případně ukázka odchytu a kroužkování bahňáků,

odpoledne – příprava schůze, neformální posezení, různé,

17:00 – vlastní členská schůze SVOB

- zahájení, volby výboru SVOB

- shrnutí výsledků letošní činnosti výboru a celé pracovní skupiny, projekty: čejka, vodouš rudonohý, přilet bahňáků, zhodnocení projektů, dodržení plánu činnosti z předchozí schůze SVOB

- zpráva z mezinárodní konference bahňákářů (IWSG) v holandském Texelu 18.-21.9. 2009

- projekty agroenvi, přilet bahňáků, web SVOB, faunistická databáze SVOB

- Vanellus, různé

(!!! připravte si jakékoliv vlastní příspěvky, podněty k činnosti SVOB, návrhy a vylepšení projektů atd., aktivitě se meze nekladou !!!)

přestávka, večeře

- shrnutí a vytyčení cílů a plánů činnosti na rok 2010 a dále

- prezentace a povídání o odchytu bahňáků na východním Slovensku (P. Žďárek)

- fotky z cest za bahňáky (např. severní Skandinávie 2009 - Šálek, Blažková, Kubelka)

Neděle 11.10. 2009 ráno – odjezd účastníků schůze. Případně další exkurze a doprovodný program v průběhu dopoledne.

Letos není potřeba posílat žádnou závaznou přihlášku, pouze mi prosím potvrďte Vaši účast prostřednictvím e-mailu a napište mi kdy přespíte a kterých částí bahňákářského víkendu se hodláte zúčastnit.

Těším se na Vaše příspěvky a hojnou účast!!!

Kroužkování bahňáků v roce 2008

Jaroslav Cepák

V roce 2008 bylo v České republice okroužkováno 534 jedinců 20 druhů bahňáků. Na kroužkování se podílelo i 8 členů SVOB, kteří okroužkovali 121 jedinců 13 druhů. Nejaktivnějším v tomto směru byl Jiří Sviečka, který označil 84 jedinců 12 druhů. Celkový počet okroužkovaných bahňáků bohužel jenom potvrzuje sestupný trend posledních 30 let. Nejpočetněji kroužkovaným druhem v roce 2008 byla čejka chocholátá. 181 označených jedinců zapadá do průměru posledních 5 let, z dlouhodobého hlediska se však jedná jen o zlomek dříve kroužkovaných počtů (v 70. - 80. letech stovky ex. ročně). Čejka je také jediným druhem, u něhož patří většina označených ptáků k naší hnízdní populaci (v tomto případě byla kroužkována především nevzletná mláďata). Označení jedinci dalších druhů patří téměř výhradně k protahujícím populacím, s výjimkou menšího počtu označených kulíků říčních, vodoušů rudonohých (Českobudějovicko – P. Dalík) a 2 bekasin otavních. Za zmínku jistě stojí 15 kroužkovaných sluk lesních (historicky nejvyšší počet označený v jednom roce). Z raritních odchytů jsou to pak vodouš štíhlý (30.8.2008, Tovačov, PR, L. Doupal), tenkozobec opačný (28.4.2008, Dívčice, CB, P. Dalík), jespák písečný (4.9.2008, Znětínek, ZR, J. Čejka) a především vodouš malý (1. odchyt tohoto druhu v České republice, 27.7.2008, Onšovec, KH, M. Kavka).

Zpětná hlášení získaná v roce 2008

Kulík říční

N 503488 (pull.) 11.05.2007 Pavlov, (ZRCZ), Beran Václav
30.04.2008 Znětínek, (ZRCZ), Čejka Jaromír
kontrolní odchyt, 2 km, 355 dní

Čejka chocholátá

H 120124 (pull.) 03.05.2002 Staročernsko, (PACZ), Horák Jan
21.12.2008 L'Ille d'Olonne, Francie
střelena, 1359 km, 2424 dní

Jespák obecný

KIEV CS 22954 (2K) 12.05.2007 jezero Sivash, Ukrajina
04.05.2008 Česká Skalice - "Rozkoš", (NACZ), Vaněk Jaroslav
číslo kroužku odečteno, 1473 km, 358 dní

Bekasina otavní

K 422192 (1K) 26.07.2004 Všeruby, (DOCZ), Švejda Jiří
11.11.2008 Meilhards, Francie
střelena, 952 km, 1569 dní

Sluka lesní

- E 304910 (1K) 08.11.2008 Šerlich, (RKCZ), Horák Jan
30.11.2008 Belleville, Francie
střelena, 983 km, 22 dní
- E 302024 (+1K) 10.11.2008 Horní Maršov, (TUCZ), Mareček Miloš
31.12.2008 Montaignu la Brisette, Francie
střelena, 1234 km, 51 dní

Pisík obecný

- Z 716690 (3N) 30.07.2005 Velký Dvůr, (BVCZ), Rosmus Jan
01.08.2008 Velký Dvůr, (BVCZ), Smrček Martin
kontrolní odchyt, 0 km, 1098 dní

Přehled druhů a počty jedinců (pull./ostatní) okroužkovaných jednotlivými kroužkovateli v roce 2008 (tučně jsou zvýrazněni členové SVOB)

Čejka chocholatá – Bárta F. 2/0, Beran V. 2/0, Brandejský M. 18/0, Bulla M. 16/0, Cába J. 2/0, Čejka J. 1/1, Dalík P. 0/2, Haluzík M. 2/0, **Homolka P. 3/0**, Horák J. 25/0, **Koza V. 3/0**, **Malina J. 11/0**, Maton K. 5/0, Novotný K. 1/0, Petera I/0, Smolík Z. 1/0, **Sviečka J. 7/8**, Šereda F. 1/0, Šifta J. 19/0, Šimčík P. 1/0, Šimek J. 5/0, Štancl F. 5/0, Vyhnálek V. 37/0, Žibřid Z. 0/1

Pisík obecný – Bošek V. 0/2, **Chytil J.0/4**, Čejka J. 0/1, Dalík P. 0/1, Dohnal K.0/4, Frohlich I. 0/7, Hájek V. 0/15, **Homolka P. 0/1**, Jelínek J. 0/2, Kavka M. 0/20, Křivský J. 0/1, Kubíček J. 0/1, Pirkl J. 0/1, Rosmus J. 0/6, **Schröpfer L. 0/2**, Smola M. 0/3, Smrček M. 0/7, **Sviečka J. 0/1**, Šereda F. 0/1, Urbánek L. 0/4, Zima J. 0/2, **Žďárek P. 0/1**

Vodouš bahenní - Čejka J. 0/2, Dalík P. 0/5, Dohnal K. 0/1, Frohlich I. 0/1, Hájek V. 0/11, Jelínek J. 0/12, Kavka M. 0/2, Malinová T. 0/2, Novák F. 0/1, Požgayová M. 0/2, Procházka P. 0/1, Rosmus J. 0/3, Smrček M. 0/2, **Sviečka J. 0/5**, Škopek J. 0/2, Štancl F. 0/4, Tyl T. 0/1, Žibřid Z. 0/13

Kulík říční – Beran V. 1/0, Čejka J. 0/2, Dalík P. 0/11, Dohnal K. 0/3, Hájek V. 0/1, Jelínek J. 0/1, Kavka M. 0/6, Kristianová J. 4/0, Křivský J. 0/1, Mareček M. 1/0, Novotný K. 0/1, Pavelčík P. 0/1, Rosmus J. 0/3, **Schröpfer L. 0/2**, **Sviečka J. 2/13**, Šifta J. 2/0, Škopek J. 2/3, Vaněk P. 0/2, Vermouzek Z. 4/0, Žibřid Z. 0/1

Bekasina otavní - Čejka J. 0/1, Dalík P. 0/3, Hájek V. 0/2, Horák M. 0/1, Kavka M. 0/1, Maton K. 0/1, Novák F. 0/1, **Schröpfer L. 0/1**, Strnad M. 1/0, **Sviečka J. 0/22**, Vaněk P. 0/1

Vodouš kropenatý – *Bartoníček J. 0/1, Bošek V. 0/1, Bruckner J. 0/1, Červa L. 0/2, Hájek V. 0/7, Homolka P. 0/1, Kavka M. 0/1, Novák F. 0/1, Požgayová M. 0/1, Schröpfer L. 0/1, Sviečka J. 0/8, Tyller Z. 0/1, Urbánek L. 0/1, Vyhnálek V. 0/1, Žibřid Z. 0/1*

Jespák bojovný – *Jelínek J. 0/1, Malinová T. 0/1, Rosmus J. 0/1, Sviečka J. 0/11, Tymel T. 0/1*

Sluka lesní – *Bárta F. 0/1, Chytil J. 0/1, Čech S. 0/1, Čutka M. 0/1, Horák J. 0/4, Makoň K. 0/1, Mareček M. 0/1, Sviečka J. 0/3, Svoboda I. 0/1, Zicha F. 0/1*

Vodouš rudonohý – *Dalík P. 0/5, Sviečka J. 0/6*

Slučka malá – *Dalík P. 0/1, Mareček M. 0/1, Pletka Z. 0/1, Sviečka J. 0/2, Štancl F. 0/1*

Vodouš tmavý – *Pletka Z. 0/1, Sviečka J. 0/1*

Vodouš šedý - *Dalík P. 0/1, Makoň K. 0/2, Sviečka J. 0/2*

Kulík písečný - *Kavka M. 0/1*

Vodouš štíhlý - *Doupal L. 0/1*

Vodouš malý - *Kavka M. 0/1*

Tenkozobec opačný - *Dalík P. 0/1*

Jespák písečný - *Čejka J. 0/1*

Jespák obecný - *Kavka M. 0/1*

Jespák malý - *Kavka M. 0/1*

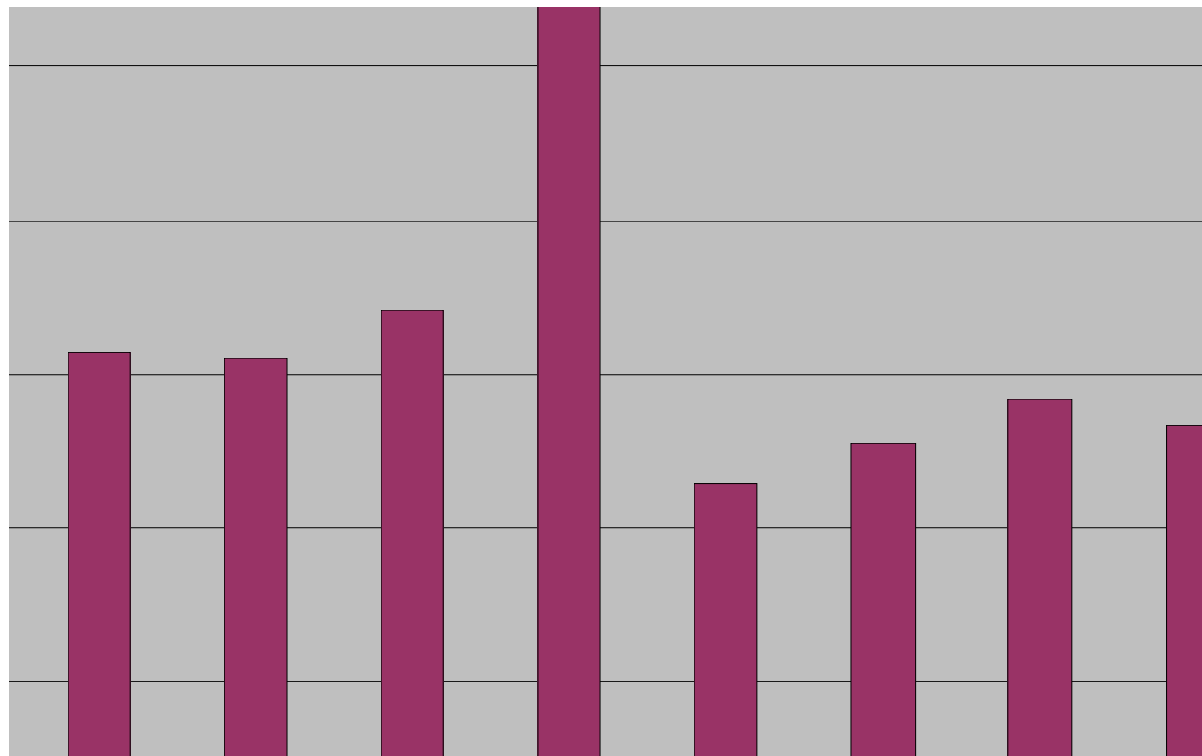
Jespák šedý - *Dohnal K. 0/1*

Jak dál s kroužkováním bahňáků v České republice?

Už jen hrubé zhodnocení výsledků kroužkování bahňáků v ČR potvrzuje neradostnou skutečnost – zánik hnízdních lokalit a tahových zastávek a úbytek většiny hnízdicích i protahujících druhů se odráží i ve snižujících se počtech okroužkovaných jedinců. Většina kroužkovatelů tak kroužkuje bahňáky (zejména protahující) víceméně náhodně – pokud se objeví příhodné podmínky a větší koncentrace jedinců.

O systematické činnosti lze v současnosti hovořit pouze v případě čejky chocholaté – kroužkování pull. se několik kolegů stále věnuje na svých tradičních lokalitách (M. Brandejský, J. Horák, J. Šifta, V. Vyhnálek, M. Bulla). Kroužkování mláďat čejek je i nadále žádoucí, zejména ve spojitosti s projektem „Monitoring čejky chocholaté“. Dalším (a v zásadě jediným) naším druhem vhodným pro „jednodruhovou“ specializaci je kulík říční. Vzhledem k plošnému rozšíření a poměrně snadnému odchytu dospělých ptáků je ideálním druhem pro realizaci projektu RAS (viz www.czechringing.com/ras.htm).

Systematický monitoring a kroužkování protahujících druhů za použití standartní metodiky zůstává, vzhledem k výše uvedenému úbytku vhodných tahových zastávek a jejich náhodnému výskytu, problematickou záležitostí. Alespoň v některých oblastech (např. Českobudějovicko, střední a jižní Morava) by se i v současnosti dalo realizovat.

Počty okroužkovaných bahňáků v letech 1999-2008 (do roku 2002 byly české kroužky používány i na Slovensku).

Druh	pull.	ostatní	celkem
Tenkozobec opačný	0	1	1
Kulík říční	16	52	68
Kulík písečný	0	1	1
Čejka chocholatá	168	13	181
Jespák písečný	0	1	1
Jespák malý	0	1	1
Jespák šedý	0	1	1
Jespák obecný	0	1	1
Jespák bojovný	0	15	15
Slučka malá	0	6	6
Bekasina otavní	1	34	35
Sluka lesní	0	15	15
Vodouš tmavý	0	2	2
Vodouš rudonohý	0	11	11
Vodouš štíhlý	0	1	1
Vodouš šedý	0	5	5
Vodouš kropenatý	0	29	29
Vodouš bahenní	0	71	71
Vodouš malý	0	1	1
Pisík obecný	0	88	88
Celkem	185	349	534

Celkové počty bahňáků okroužkovaných v České republice v roce 2008.

Průběh tahu jespáka bojovného (*Philomachus pugnax*) na území České republiky, analýza dat z databáze SVOB

Michal Pakandl

Tento příspěvek shrnuje všechny přesně datované údaje o pozorování jespáka bojovného (*Philomachus pugnax*) na našem území, které jsou evidovány v databázi SVOB do roku 2008. Takto jsou zpracovávána i pozorování dalších druhů, o nichž by měly vyjít příspěvky v příštích číslech.

Úvod

Jespák bojovný (*Philomachus pugnax*) patří mezi naše nejhojněji protahující bahňáky. Výjimečná nejsou u tohoto druhu pozorování i několika set jedinců. Hnízdění tohoto druhu na našem území nebylo dosud prokázáno i když existují pozorování tokajících jedinců i páření (Hudec, Šťastný a kol. 2005). Vzhledem ke snižování počtů v sousedních státech (BirdLife International 2004) se ovšem nezdá být vznik hnízdní populace v České republice pravděpodobný. Zdá se, že i počet protahujících jedinců má u nás klesající tendenci.

Databáze obsahuje celkem 438 pozorování jespáka bojovného do roku 2008, z nichž 20 není přesně datováno a nelze je tedy v tomto příspěvku využít. Tato data ovšem mohou být zkreslena několika faktory, kterým se u takovýchto souborů dat lze vyhnout jen obtížně nebo vůbec. Pozorovateli jsou často vybírány jen „zajímavější“ údaje, čímž je snížen počet pozorování z období vrcholu tahu a zvyšován průměr počtu jedinců během pozorování oproti skutečnosti. Dále mohou být data zkreslena tím, že ne každý pozorovatel provádí kontroly pravidelně a rovnoměrně po celý rok. Tím samozřejmě v žádném případě nechci odrazovat od zasílání údajů z náhodných kontrol ani od zasílání vybraných „zajímavých“ pozorování. Každé takovéto pozorování je rovněž velmi cenné a bez nich by ani tento příspěvek nemohl vzniknout.

PRŮBĚH TAHU

Počátek jarního tahu

Jarní tah začíná v letech s mírnou zimou a časným nástupem jara již od poloviny února, zpravidla však až ve 2. dekádě března (16 pozorování), oproti jiným druhům bahňáků dost brzy. Zatímco v případě únorových pozorování jsou zjišťováni jen jednotliví ptáci nebo malé skupinky, v polovině března jde již často o poměrně velká hejna o desítkách jedinců, v posledních dnech března i o stovkách.

Přehled nejčasnějších pozorování:

18.2.2000 r. Bezdrev(CB), 1 ex., M. Frencl (Zprávy ČSO 52)

18.2.2007 r. Volešek(CB), 1 ex., M. Pakandl

26.2.1994 r. Koclířov(JH), 7 ex., J. Šebestian, J. Šimek (Zprávy ČSO 41)

26.2.2002 r. Služebný(JH), 4 ex., J. Ševčík

Pozorování větších počtů v průběhu března:

23.3.1981 r. Volešek(CB), cca 50 ex., Janda

31.3.1990 r. Velký Tisý(JH), 300 – 400 ex., Brandl

Kromě toho již od 10.3. po celý březen existuje poměrně velký počet pozorování hejn kolem 20 ex.

Vrchol jarního tahu

Doba jarního tahu trvá u jespáka bojovného poměrně dlouho. Zcela pravidelně protahují jespáci bojovní již ve 2. polovině března, značný počet pozorování pochází z průběhu celého dubna, kdy během celého měsíce pozorování postupně přibývá. Nejvíce pozorování však připadá na 1. dekádu května (54 pozorování – 12,8 % všech pozorování). Z dubna a začátku května rovněž pocházejí údaje o největších hejnech. Podle údajů v databázi se zdá, že nejvíce jedinců protahuje v polovině dubna, kdy je i nejvyšší průměrný počet jedinců na pozorování. Může to však být způsobeno pouze zjištěním několika velkých hejn a nejvyšší počet jedinců v polovině dubna tedy nemusí zcela odpovídat skutečnosti.

Pozorování největších hejn:

3.4.1977 r. Knížecí(CB), cca 400 ex., J. Andreska

18.4.1990 Ostrov u Čejkovic(CB), 300 ex. na louce, Theiner

28.4.1990 r. Velký Tisý(JH), 384 ex., pracovníci správy CHKO Třeboňsko

16.4.1991 r. Koclířov(JH), 250 ex., pracovníci správy CHKO Třeboňsko

6.5.2008 r. Nesyt(BV), 200 ex., R. Doležal

Konec jarního tahu

Od první poloviny května počet pozorování klesá, výrazné je také zmenšování velikosti hejn, od 2. dekády května protahují jespáci bojovní zpravidla jednotlivě nebo v malých skupinách, přesto však stále existují záznamy i o větších hejnech. V 3. dekádě května jsou již pozorování spíše ojedinělá (7 pozorování – 1,7 % všech pozorování), konec jarního tahu není možné přesně určit vzhledem k občasným pozorováním po celou hnízdní dobu.

Větší hejna pozorovaná ve 2. a 3. dekádě května:

12.5.1988 r. Bezdrývka(CB), 96 ex., Brandl

15.5.1994 r. Malý Dubovec(JH), cca 25 ex., Šálek

21.5.1999 r. Koclířov(JH), cca 100 ex., P. Hůlka (Zprávy ČSO 50)

26.5.2000 r. Vyšatov(CB), 30 ex., J. Šimek (Zprávy ČSO 52)

Hnízdní doba

Přestože existují z našeho území zprávy o pozorování tokajících jedinců nebo páření, nebylo hnízdění dosud prokázáno. V databázi SVOB není v současné době zatím žádné takové pozorování nasvědčující možnému hnízdění. Pozorování v databázi z června, kdy neprobíhá přes naše území žádný tah, nelze dávat do souvislosti s hnízděním. U červencových pozorování jde vždy o jednotlivé ptáky nebo o malé skupinky do 4 ex. Zřetelná je převaha samců – 6x bylo pozorováno dohromady 12 M, pouze jednou byla pozorována 1 samice, 2x (celkem 4 ex.) není pohlaví uvedeno.

Podzimní tah

Oproti jarnímu tahu je podzimní tah méně výrazný a počty pozorovaných jedinců jsou podstatně nižší, zato však probíhá déle. Počátek podzimního tahu je dosti nezřetelný, začíná patrně během července, možná již koncem června. Na základě dostupných dat však nelze zjistit, zda lze vyšší počet pozorování na konci června než po zbytek měsíce přisuzovat počátku podzimního tahu nebo se jedná jen o bezvýznamný výkyv daný malým počtem pozorování a tedy stále o jedince trávící zde hnízdní období. Každopádně od začátku července začíná počet pozorování sice pomalu, nicméně významně růst (v 3. dekádě července je již 17 pozorování, tedy 4 %). Od konce července až do začátku září počet pozorování stagnuje, k určitému nárůstu pravděpodobně dojde v polovině září – z 2. dekady září pochází největší počet pozorování z podzimního tahu (25, tj. 5,9% celkového počtu). Toto zvýšení je však poměrně nevýrazné, jde možná jen o drobnou odchylku danou dosud relativně malým počtem evidovaných pozorování a neodpovídající skutečnosti. Může také souviset s počátkem vypouštění rybníků v tomto období a tedy častějším zastavováním jespáků bojovných na přehledných a často kontrolovaných lokalitách. K výraznému poklesu počtu pozorování dochází ve 2. dekádě října (9 pozorování, 2,1%). Od té doby jsou pozorování relativně vzácná, poslední jespáci bojovní protahují do poloviny listopadu.

Je zcela zřejmé, že počty pozorovaných jedinců jsou mnohem nižší než na jaře. Pozorování bývají spíše jednotliví ptáci nebo malá hejnká, pozorování hejn nad 20 ex. jsou poměrně vzácná, přesto však existují i pozorování poměrně velkých hejn, zdaleka ne však takových jako na jarním tahu. Zatímco v jarním období (únor – polovina května) byl průměrný počet jedinců na pozorování 27 ex., na podzim (červenec – listopad) pouze 6 ex.

Přehled posledních pozorování:

6.11.2008 Tovačov(PR), 2 ex., J. Šírek
10.11.2004 Sopřečský r.(PA), 1 F imm., A. Holub
10.11.2007 Záhlínické r.(KM), 1 M v ZŠ, J. Malina
11.11.2008 Tovačov(PR), 3 ex., J. Šírek
16.11.2008 Blatec u Dívčic(CB), 4 ex., M. Nacházelová
20.11.2007 Tovačov(PR), 1 ex., J. Šírek

Větší počty pozorované v pohnízdním období:

15.8.1981 r. Vlhlavský(CB), 70 ex., Bürger, Cába
3.10.1981 r. Bezdrev(CB), cca 50 ex., M. Šálek
18.9.1990 r. Bezdrev(CB), 40 ex., M. Šálek
16.9.1991 r. Dehtář(CB), 42 ex., M. Šálek
25.7.2007 r. Volešek(CB), 42 ex., M. Pakandl

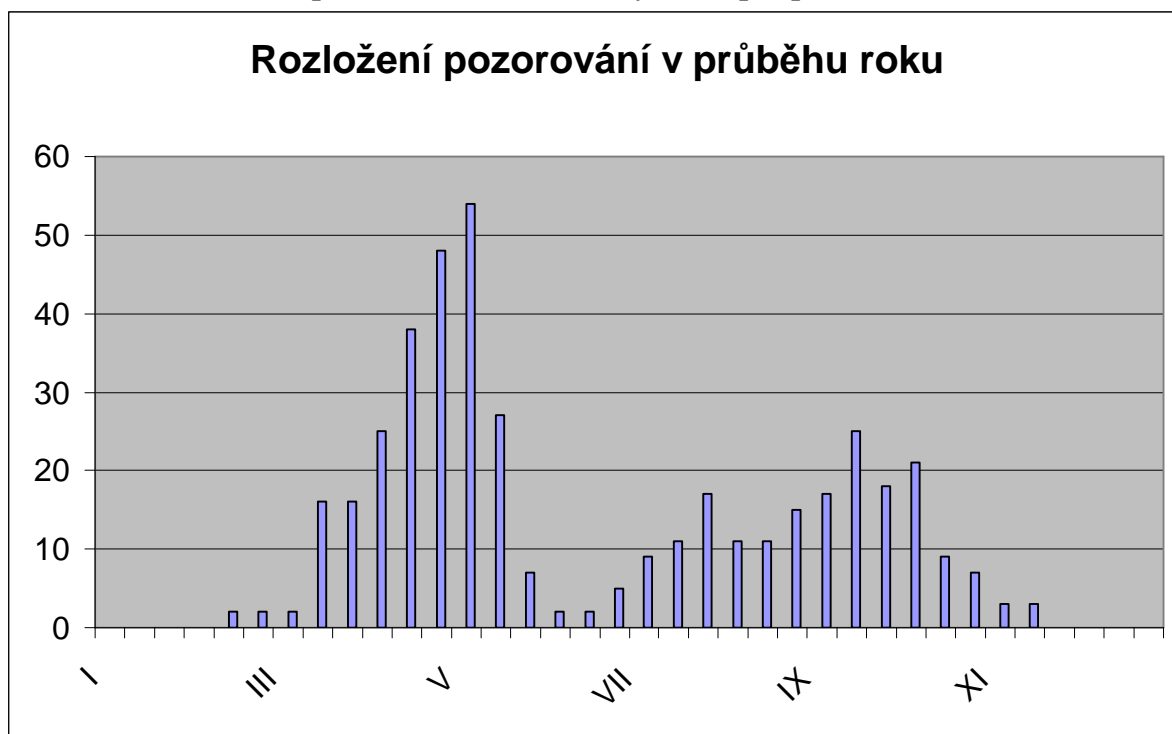
ZMĚNY V PRŮBĚHU LET

I když metoda sběru dat neumožňuje jednoznačně vysledovat změny početnosti mezi jednotlivými roky (kvůli jednoznačnému určení trendu by musely probíhat pravidelné kontroly, evidovat by bylo nutné i ty negativní, navíc by bylo třeba zaznamenávat stav prostředí včetně okolí), rád bych upozornil na některé skutečnosti, na něž lze na základě údajů v databázi usuzovat.

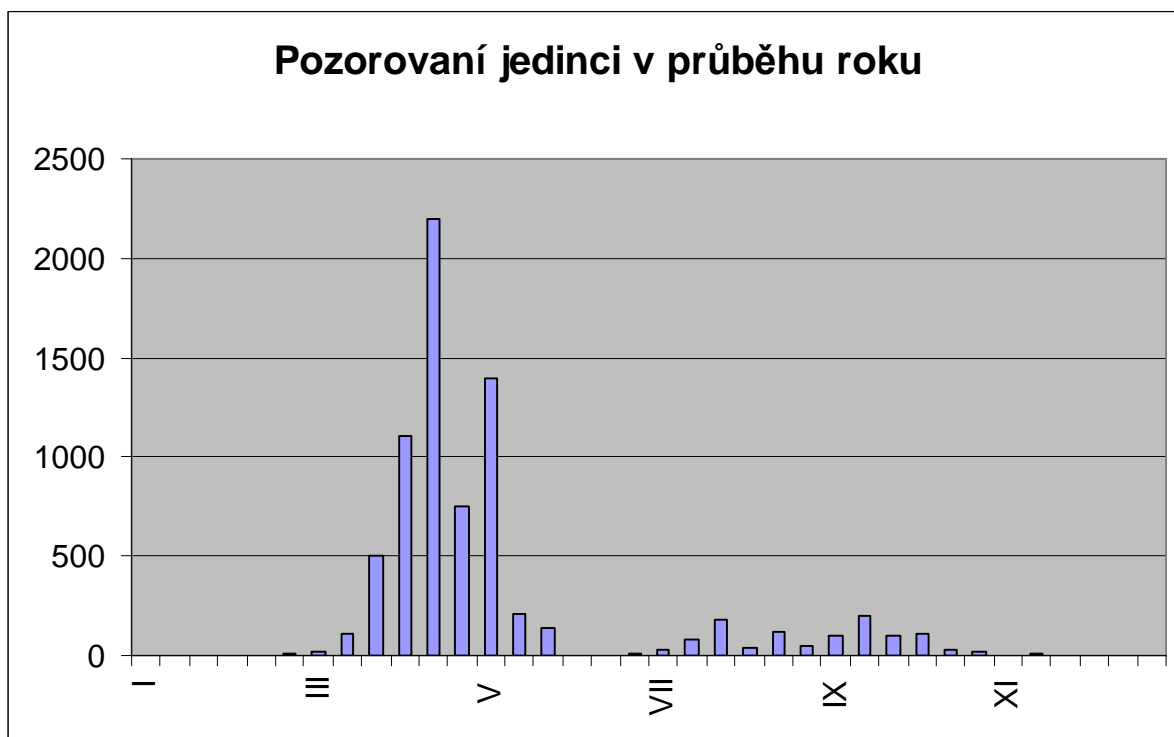
Především se jedná o možný celkový pokles početnosti protahujících ptáků. Z období před rokem 1995 (od roku 1971, převážná většina v letech 1974 – 1994) pochází 58,9% pozorování, 41,1% od roku 1995 (především v letech 2000 – 2008). V případě udržení stejných počtů by měl být celkový počet pozorovaných jedinců a počet pozorování velkých hejn jen o něco vyšší v období před rokem 1995 a počet jedinců na 1 pozorování by měl zůstat stejný. Z pěti největších hejn ovšem byla čtyři zaznamenána před rokem 1995. 17x bylo pozorováno 100 ex. a více, z toho 12x před rokem 1995, po roce 1995 pouze 5x, z toho 3x na letněném Nesytu v roce 2007. Před rokem 1995 bylo pozorováno celkově přibližně 5400 ex.(23 ex./pozorování), od roku 1995 jen cca 2200 ex.(13 ex./pozorování). Průměrný počet jedinců zaznamenaných při jednom pozorování je tedy téměř o polovinu nižší. Je možné, že za to může jiný výběr dat, jako pravděpodobnější se však jeví skutečný pokles počtů při pozorování. Ten může být způsoben jak změnou chování, tak skutečným celkovým poklesem početnosti, což považuji za pravděpodobnější i vzhledem k poklesu početnosti na většině evropských hnízdišť.

Naproti tomu se zdá, že přibývá extrémně časných nebo naopak pozdních pozorování. V databázi jsou 4 únorová pozorování, první bylo zaznamenáno až v roce 1994. Tato pozorování byla umožněna mírnými zimami v poslední době, kdy někdy již od poloviny února poskytují vypuštěné rybníky vhodné potravní podmínky. Zajímavé jsou také poslední zaznamenané výskyty – všech 6 listopadových pozorování v databázi pochází z několika posledních let (od roku 2004), příčiny však nejsou zřejmé a vzhledem k malému počtu těchto extrémních pozorování nelze ani zcela zřejmě určit, zda jde skutečně o nějakou změnu či zda se prostě náhodně sešla listopadová pozorování právě z několika posledních let. Možná nám víc ukáží následující roky.

Závěrem bych chtěl poděkovat M. Šálkovi za poskytnutí dat ze své databáze a všem, kteří zaslali svá pozorování bez nichž by tento příspěvek nemohl vzniknout.

n= 418

n= 7600

n= 7600

LITERATURA:

BirdLife International, 2004: Birds in Europe: Population estimates, trends and conservation status. Cambridge, UK: BirdLife International

Hudec, Šťastný a kol., 2005: Fauna ČR. Ptáci – Aves 2/I. Academia, Praha

Tajemný kulík

Martina Nacházelová

Překlad článku, jehož originální znění naleznete na adrese:

<http://www.surfbirds.com/Features/plovers1108/malayplovers.html>

Na této adrese je pokračování článku a také spousta dalších fotek.

V Malajsii a Singapuru byl pravděpodobně objeven nový druh kulíka rodu *Charadrius*. V zimě 1993 – 1994 byli v Singapuru detailně pozorováni čtyři jedinci a v zimě 2006 – 2007 dvanáct ptáků v Malajsii. Vzniklo také několik fotek těchto kulíků v prostém i ve svatebním šatu, kde je dobře vidět jejich specifické zbarvení i stavba těla odlišná od příbuzných druhů. Přestože je lze dobře rozeznat od ostatních kulíků, zatím pro ně nebyl vytvořen nový taxon.

Zpočátku byli tyto ptáci určováni jako některý z příbuzných druhů – kulík mořský (*Ch. alexandrinus*) nebo kulík malajský (*Ch. petronii*) v neobvyklém nebo neznámém šatu. Protože se ale tyto kulíci objevovali od října do března mezi typickými kulíky mořskými, bylo jasné vidět, že se oba druhy liší. Hnízdící kulíci malajští byli navíc od ledna do března pozorováni v Singapuru často ve stejný den jako tajemní kulíci, ale na jiném místě.

Možnost, že zvláštní kulíci jsou jen kříženci, byla zvažena, ale další pozorování jejich stále odlišného zbarvení i tvaru ukázala, že tyto ptáci zřejmě nemají jen zvláštní šat a zřejmě nejde ani o křížence. Od konce ledna, kdy zimující kulíci začali pelichat a přepeřovat do svatebního šatu, se vzhled těchto kulíků začal měnit do takové míry, že bylo těžké uvěřit, že mohou být pouze dalším poddruhem kulíka mořského.

Stále zůstává záhadou, kam tyto ptáci odlétají, když opustí Malajský poloostrov. Odlétají ve stejnou dobu jako kulíci mořští. Shodné načasování nasvědčuje tomu, že léto tráví na severu Malajského poloostrova. Protože tyto kulíci nebyli pozorováni v době mezi zimou 1993-94 a zimou 2006-7, ačkoliv po nich bylo pátráno, vypadá to, že celá populace může být jen velmi malá a široce rozptýlená. Podle jejich nápadného zbarvení dostali pracovní anglický název „White-faced“ Plover (kulík „bělolící“). Tento název bude užíván i v následujícím textu.

UDÁLOSTI V SINGAPURU

V zimě 1993-94 PRK společně s Angem Lamontem pravidelně sledovali hejno až 30 kulíků mořských, které zimovalo v rozsáhlé zavážkové oblasti v Tuasu na západním okraji Singapuru. Velká část tohoto místa byla tvořena pískem s trochou vegetace a malými roztroušenými dešťovými kalužemi. Mezi kulíky mořskými byli maximálně čtyři podobně velcí kulíci, které nebylo možné pojmenovat. Ačkoli se tyto ptáci podobali k. mořským, které doprovázeli, byli snadno rozlišitelní a to i na vzdálenost dvou set či více metrů podle zřetelně světlejších hnědých vrchních částí těla tehdy popsaných barvou čaje s mlékem.

Když byli poprvé pozorováni v listopadu 1993, postrádali jakýkoli náznak zrzavě nebo tepleji hnědých tónů na temeni, týlu a postranních hrudních skvrnách. Tito ptáci byli o málo, ale přece o něco větší než kulíci mořští, zatímco ostatní rozdílly zahrnovaly těžší a hlubší tvar zobáku tajemných kulíků, jejich nohy byly delší a často se zřetelným růžovým nádechem, zatímco v letu byl patrný širší a více nápadný bílý proužek na křídlech než u kulíků mořských.

Nejpravděpodobnějším řešením této záhady se nyní stal kulík malajský, druh hnízdící v Changi, další rozsáhlé pobřežní oblasti v nejvýchodnějším cípu Singapuru. Podobnost mezi kulíkem malajským a „bělolícím“ byla zřejmá; měli podobně zbarvené vrchní partie, narůžovělé nohy a širší a nápadnější křídelní proužek než kulík mořský. Ale pořád tam byly rozdíly. Kulíci „bělolící“ byli poněkud větší a měli delší nohy než kulíci mořští. Kulíci malajští ale nedosahují ani velikosti kulíků mořských, což je prokázáno měřením. Stálé rozdíly v několika rysech v opeření také ukazují, že toto nejsou kulíci malajští, odlišní především ve zbarvení pláštíku a lopatek. U kulíků „bělolících“ se toto peří jeví relativně jednoduše bez nápadného skvrnění nebo jenom s proužkem podél ostnů, zatímco obě pohlaví kulíka malajského mají svrchní části těla jasně kontrastující s tmavým a relativně širokým proužkem podél ostnu pera, světle hnědé středy jednotlivých per a široký bělavý okraj způsobující charakteristické pestré zbarvení jejich pláštíků, jevících se jako rozežrané od molů. Navíc postranní skvrny na hrudníku kulíků „bělolících“ byly kratší a užší než u kulíků mořských i malajských a postrádaly rezavé zbarvení charakteristické pro samičky obou známých druhů. A všichni zkoumaní samci kulíka malajského měli charakteristické samčí znaky, jako téměř černý límec napříč spodní částí zátylku, zatímco samice vynikaly zřetelně rezavohnědým zatónováním na týle a v příuší. Zdálo se nepravděpodobné, že kulíci malajští hnízdící ve východním Singapuru mohou být menší a odlišně zbarvení než kulíci stejného druhu na západním konci země, oddělení vzdáleností asi 40 km, jestliže jsou stejného druhu.

20. února 1994 byl objeven dospělý samec kulíka „bělolícího“ ve svatebním šatu. Tento pták byl nalezen ve smíšeném hejnu k. mořských a „bělolících“ v Tuasu a jako ostatní kulíci mořští v tomto hejnu zřejmě právě přepelichal do svatebního šatu dospělců. Byly zavrženy všechny teorie, že by se mohlo jednat o kulíka malajského. Zde bylo možné vidět úžasně atraktivního ptáka, tak odlišného od čehokoli dosud známého, že jsme byli kompletně zmateni a nevěděli, co to může být. Vršek těla zůstal zbarven stejně jako předtím do odstínů čaje s mlékem a postrádal kontrastní a pestrý vzhled kulíků malajských, ale bylo to pozoruhodné zbarvení hlavy, co nás skutečně zarazilo. Tento kulík přepeřil tak, že získal pozoruhodně bílé líce; čelo a okolí oka bylo úplně bílé, zatímco za okem byl pouze náznak hnědavého proužku. Nad bílým čelem byl temně černý příčný proužek, širší než u samců kulíků mořských. Korunka změnila barvu na velice poutavou jasně oranžovou, tak jasnou nebo jasnější a rozsáhlejší než u kteréhokoli samce kulíka mořského v této době. Tato barva se jako čepička rozlila dolů k horní části týlu a zahrnula se tak, že částečně obtočila zadní okraj příuší. Týl, stejně jako u samců k. mořských, zůstal bílý a po stranách hrudi se objevily černé skvrny, ačkoli omezenější než u kulíků mořských. Na rozdíl od kulíků malajských tento samec neměl žádný náznak černého límce dole napříč týlem.

Čtyři kulíci „bělolící“, včetně výše zmíněného samce, zůstali v Tuasu až do začátku března 1994. Naposledy byli spatřeni 14. 3., kdy se na místě stále zdržovalo

25 kulíků mořských. Zimující hejno muselo odletět krátce po tomto datu, protože později nebyl žádný z tajemných kulíků pozorován. Následující zimu se hejno kulíků mořských vrátilo, ale nebyl s nimi žádný kulík „bělolící“. Během následujících zim toto místo začalo zarůstat vegetací, písčiny se staly nepřístupnými a nevhodnými pro kulíky. Už se nevrátili ani kulíci mořští.

UDÁLOSTI V MALAJSIÍ

Když DNB ohlásil neobvykle bledého a nepopsatelného kulíka podobného kulíku mořskému v Penangu v Malajsii 11. 10. 2006, předběžně ho identifikoval jako kulíka malajského. Prohledával dostupnou literaturu a byl zmaten, když zjistil, že kulík malajský nemá žádný nevýrazný šat mimo hnízdní sezónu. Ačkoli se zdálo, že není žádná alternativa, vyvěsil nějaké fotografie na svůj blog, ale nezískal velkou odezvu ani nic, co by mu pomohlo ptáka správně určit.

Shodou okolností byl DNB v této době kontaktován PRK a mohl PRK ukázat tyto fotky. Jakmile je uviděl, PRK byl překvapen, že vidí ptáka vzhledově téměř identického s kulíkem „bělolícím“, kterého kdysi viděl v Tuasu v Singapuru. Tyto obrázky ukazovaly ptáky, kteří se stavbou těla, ale i zbarvením peří a holých částí těla lišili od k. mořských stojících vedle. Ve srovnání se zimujícími kulíky mořskými byl zjev těchto kulíků z Penangu celkově bledší, včetně bledší barvy delších nohou a jejich nápadný vzhled byl ještě zvýrazněn poněkud větší a těžší postavou oproti kulíkům mořským ze stejného hejna.

Jako kulíci ze Singapuru, tito ptáci přepelichali do svatebního šatu mezi lednem a únorem. Pět ptáků – tři samci a dvě samice – naštěstí zůstali až do února. Do 6. února postoupilo jejich pelichání do bodu, kdy se jejich vzhled změnil tak, že nyní vyhlíželi zcela jinak než na podzim v prostém šatu. Samci měli nyní charakteristicky jasně oranžovou čepičku, tmavé oči kontrastující v bílém opeření, malé černé skvrnky po stranách hrudi a podobně bledé a jednolitě zbarvené vrchní části těla. Ačkoli byla patrná omezená individuální variabilita, obě pohlaví se podobala svým singapurským protějškům a byla snadno rozpoznatelná mezi kulíky mořskými.

Ptáci byli také charakterističtí svým chováním. Preferovali oblasti se sušší písčitou půdou než s měkkým blátem upřednostňovaným kulíky mořskými. Ačkoliv jsou spojováni s kulíky mořskými a příležitostně i s dalšími druhy, pravděpodobně je nalezneme ve zvláštní hodující či hřadující skupině.

Malaysia's 'mystery' Plover

By David Bakewell and Peter Kennerley

Tři samci kulíka „bělolícího“ společně se samcem k. mořského (vlevo). David Bakewell

Nejvýrazněji zbarvený ze tří samců k. „bělolících“ po přepeření do svatebního šatu vyfocen 5. 2. 2007 v Penangu společně s kulíkem mořským. David Bakewell

Populace bahňáků klesá rychleji než kdy dříve

Jakub Vlček

Překlad článku, jehož originální znění naleznete na adrese:

http://www.birdlife.org/news/news/2009/06/wader_atlas.html

Podle nové publikace, kterou vydala Wetlands International, populace bahňáků v Evropě, západní Asii a v Africe výrazně klesá. Bahňáci jsou skupina vcelku malých vodních ptáků obsahující rody např.: čejka, kulík, břehouš, atd. Většina migruje ze severně položených hnízdišť na velkou vzdálenost do zimovišť, dokonce až do Jižní Afriky. Dost často se shromažďují na specifických lokalitách ve velkých počtech, což zapříčiňuje to, že takovéto lokality, jedná se především o mokřady, mají rozhodující význam pro jejich přežití.

Nový „Atlas bahňáků“ je prvním uceleným přehledem klíčových bahňáčích lokalit v Evropě, západní Asii a Africe a dále publikace vyzdvihuje potřebu lepší ochrany těchto mokřadů, sloužících jako tahové zastávky nebo přímo zimoviště táhnoucích bahňáků, zvláště v Africe a Blízkém východě.

Autoři nastiňují myšlenku, že zatímco mnoho členských států EU má vytvořenou poměrně komplexní síť chráněných území pro bahňáky, mnohé z těchto lokalit jsou Významná ptačí území (IBAs), zajišťovaná společenstvím Birdlife, kdežto za hranicemi EU je ochrana a správa klíčových bahňáčích lokalit stále na velmi nízké úrovni.

„Bahňáci jako např. jespák bojovný (*Philomachus pugnax*) jsou v EU výrazně chráněni a farmáři dostávají tisíce eur na ochranu při jejich hnízdění“, říká autor Simon Delanay. Ačkoliv nová publikace říká, že je naléhavá potřeba zlepšit ochranu i mimo EU – je potřeba chránit vodní ptactvo na všech stanovištích, ne jen v Evropské unii.

Mokřady na západním pobřeží Afriky jsou vystaveny nesmírnému tlaku. Voda z rozptýlených vodních zdrojů v Sahelu je přečerpávána do přehrad a tím pádem se z původních mokřadů stává suchá vyprahlá zem. Systém zavlažování pro rostoucí lidskou populaci narušuje vodní režim mokřadů (např. vysychající jezero Čad). Atlas také upozorňuje na to, že i samotné mokřady jsou často přeměňovány na úrodnou půdu - příklad delty řeky Tany, která má být přeměněna na plantáže cukrové třtiny.

„Migrace vodních ptáků bude efektivní pouze v případě mezinárodní spolupráce, kdy budou ptáci chráněni po celé jejich migrační trase“, řekl Dr. Vicky Jones . „Partneři BirdLife se snaží zapojit do místních organizací, spravujících pro vodní ptáky kritické lokality, v rámci Africko –Eurasíjského území“.

BirdLife je klíčovým partnerem v projektu Wings over Wetlands (WOW), tento projekt prohlubuje znalosti o migraci a potřebách vodních ptáků a ukazuje nejlepší možnosti ochrany a zároveň rozumného využívání mokřadů a rozšiřuje spolupráci se státy na Africko-Eurasíjské migrační trase.

Dále se BirdLife angažoval v novém „VetCap“ projektu, který zesiluje ochranu vodního ptactva a vytváří zázemí pro správu klíčových lokalit v Maroku, Tunisku, Alžírsku, Egyptě a Mauretánii. „ VetCap“ propaguje rozumné využívání mokřin,

z čehož budou těžit místní lidé, poskytováním čisté vody, možností rybaření, zemědělství či turistikou“, řekl Dr. Jones

Na půdě „IBA Caretakers“ a „Site Support Groups“ pracují na ochraně a monitoringu lokalit klíčových pro migrující ptáky. „Společenství BirdLife má široký záběr aktivit podporujících vývoj a růst ochrany klíčových lokalit místními prostřednictvím spolupráce, sdílením zkušeností či poskytováním finanční pomoci“, dodal Dr Jones.

BirdLife uznává, že navzdory jejich důležitosti jsou mokřady nejzranitelnějšími ekosystémy světa.“ V reakci na tyto znepokojující poklesy stavu bahňáků BirdLife odstartoval kampaň „Born to Travel Campaign“, které dal za cíle chránit migraci jak vodních tak i dalších ptáků podél jejich Africko-Eurasijské trasy“, říká Ania Sharwood Smith – evropská koordinátorka této kampaně. „Born to Travel („Zrozen pro pohyb“) je perfektním příkladem jak efektivně se síť BirdLife dává dohromady jako jednotná síla, aby přijala opatření pro ochranu přírody“.

Z literatury I

Jiří Šírek

V roce 2009 se mi dostaly do ruky dvě čerstvě vydané publikace o bahňácích, které jsem zakoupil a po jejich prostudování doporučuji našim členům. V té první najdete jistě hodně krásných a užitečných fotografií a informací pro určování této těžko určovatelné skupiny ptáků, v té druhé si můžete doplnit znalosti o početnosti, tahu, zimování a o tom, jak je která oblast pro bahňáky důležitá. 100 liber je relativně dost peněz, ale mám –li to porovnat s mnohdy zbytečnými výdaji utracenými v naší domácnosti, není pro nás - srdcaře – bahňákáře rozumnější investice.

Chandler R., 2009: Shorebirds of the Northern Hemisphere. Christopher Helm. London. ISBN 978-1-408-10790-4. 448 stran, cena 29.99 GBP.

Fotografický klíč všech 134 druhů bahňáků žijících na severní polokouli obsahuje 850 veskrze kvalitních barevných fotografií v počtu většinou od 5 do 8 u každého druhu. Výjimkou je např. kulík mořský – 16 snímků či ústříčník velký – 15 snímků, či v opačném smyslu slučka malá jen se 2 fotkami. Ale i dnes již zřejmě vyhynulá koliha tenkozobá je představena na 5 fotografiích. Dobrých bahňákářských klíčů není nikdy dost a tak nelze než doporučit všem zájemcům o tuto pozoruhodnou ptačí skupinu zakoupení této publikace.

Delany S., Scott D., Dodman T., Stroud D., 2009: An Atlas of Wader Populations in Africa and Western Eurasia. Wetlands International. ISBN 78-90-5882-047-1. 524 stran, cena 70 GBP.

Tato kniha není určovacím klíčem, je pozoruhodným souhrnem informací o místech hnízdění, tahu a zimovištích bahňáků západní Eurasie a Afriky. U každého z 90 zpracovaných druhů je uvedena jeho geografická variace a rozšíření, průběh tahu, početnost jednotlivých subspecií s uvedením 1 % z celé populace, ochranný statut, prostředí a ekologie a hlavní (klíčové) lokality. Ty zahrnují právě ta místa, kde se shromažďuje z jakéhokoliv důvodu 1 a více % populace daného druhu. Z pohledu českého bahňákáře není potěšitelné to, že žádný z daných druhů nemá svou jednoprocenní lokalitu na našem území, to ale nakonec nikdo ználý ani nepředpokládá.

Z tohoto hlediska je ČR pro bahňáky jen okrajovou lokalitou. Přesto je Česko v knize zmíněno, jednak v souvislosti se zimovišti čejky chocholaté, dále v souvislosti s hnízděním vodouše kropenatého a krátce i v textu o bekasině otavní. Přiložené mapky, kde je u každého druhu znázorněn areál hnízdění, tahové oblasti, zimoviště a klíčové lokality, jsou perfektním doplněním celé knihy a lze u nich trávit hodiny s meditacemi jak to táhne, kde se to zastavuje a kde to početně hnízdí, což se mi přihodilo několikrát a určitě ještě přihodí.

Při té příležitosti nelze než kriticky posoudit některé zobrazené údaje týkající se našeho území. Na mapkách je u některých druhů v souvislosti s jejich výskytem v ČR několik chyb a vyložených nesmyslů. U kulíka písečného je vyznačeno jako hnízdní

území Morava a zimování v jižních Čechách. U břehouše černoocasého je jako hnízdní areál uvedena většina území ČR, což už, bohužel dávno není pravda, totéž se týká i kolihy velké a vodouše rudonohého. U vodouše bahenního je vyznačeno hnízdění na jižní Moravě a v jižních Čechách, stejně tak u jespáka bojovného. Protože v okolních státech tomu tak není, vypadá naše země jako refugium hnízdišť těchto druhů, což je zřejmým nesmyslem a nezbyvá, než se ptát, jak autoři k takovým údajům vůbec došli. Stejně tak vyznívá vyznačené zimování jespáka obecného na velkém území východních Čech. Přesto, že tyto údaje nám, kteří poměry v ČR znají, připadají jako velké nedostatky, lze konstatovat, že jde o potřebné a užitečné dílo, zaznamenávající významné lokality, které bahňáci navštěvují, včetně vymezení jejich početnosti, tahu apod. I z tohoto pohledu nelze než vydání tohoto díla jen přivítat.

Z literatury II

Libor Schröpfer

Davydenko I. & Serebryakov V. 2008: Present status and numbers of Curlew (*Numenius arquata* L.) and Black-tailed Godwit (*Limosa limosa* L.) in Ukraine. *Acta Zoologica Lituonica*, 18 (3): 211-216.

V letech 2001-2002 proběhl na Ukrajině projekt jehož cílem bylo stanovit rozšíření a velikost populace kolihy velké a břehouše černoocasého. U kolihy velké byla zjištěna v odpovídajících biotopech hustota 0,8 páru/km². Celková velikost populace je odhadována na 50-75 párů a ptáci hnízdí ve dvou od sebe oddělených oblastech. První je na severu země a jedná se o otevřené mokřadní biotopy v okolí řeky Dněpru. Druhá oblast je na jihu země na pobřeží Černého moře v blízkosti Krymu. U břehouše černoocasého byla velikost populace odhadnuta na 4 - 5,5 tisíc párů, hustota se pohybovala v rozmezí 2,02 - 3,3 páru/km². Rozšíření je téměř plošné, s výjimkou jižní a jihovýchodní části země. Vzácně byli zjištěni břehouši i při pokusech o přezimování v oblasti Krymu. Velikosti populací obou druhů kolísají zejména v závislosti na množství vody na potenciálních hnízdištích.

Komentář ke knize *Shorebirds of the northern Hemisphere*

Richard Chandler

nakladatelství: Christopher Helm, London 2009

an imprint of A&C Black Publishers Ltd

přeložil Jiří Malina

V dubnu 2009 vyšla fotografická kniha věnující se bahňákům „severní polokoule“. V úvodní části je přesně vymezena sledovaná oblast (včetně mapky), která sleduje přirozené geografické a zoogeografické hranice a zdaleka se nevymezuje rovníkem. Ze 135 druhů doložených v této oblasti se kniha věnuje 134 druhům a jedinou výjimkou je koliha *Numenius borealis*, kterou autor považuje za vyhynulou, neboť spolehlivě pozorována byla naposledy v roce 1963.

Další část se věnuje opeření a pelichání. Názorně vyvedené obrázky (vždy foto a perokresba stejného jedince) umožňují výborně se zorientovat v používané terminologii v následných popisech. Velmi podrobně je v několika kapitolách probíráno pelichání včetně některých nepravidelností a abnormalit.

Třetí část se věnuje chování bahňáků, nejpodrobněji je probíráno chování při sběru potravy, včetně různých potravních specialistů, dále pak odpočinku a péči o peří. Text této i předchozí části je samozřejmě doplněn bohatou fotografickou dokumentací.

Stěžejní částí je pak standardním způsobem popsanych všech 134 druhů. Každému druhu je přiřazeno číslo (toto číslo figuruje i u všech fotografií daného druhu) a vždy je uvedeno anglické a vědecké jméno. Následuje krátká obecná charakteristika, u většiny druhů potom popis opeření v různém věku a ročním období. Následuje krátký popis hlasu, stručný popis četnosti druhu, prostředí výskytu a celkového rozšíření, včetně mapky. Dále je v této části popsána vnitrodruhová variabilita (pokud existuje), jsou uvedeny podobné druhy s vypíchnutím hlavních rozlišovacích znaků a nakonec literární odkazy k danému druhu. Nejdůležitější je pak fotografická dokumentace, která se samozřejmě u jednotlivých druhů liší, v závislosti na jejich četnosti v přírodě a tedy dostupnosti, nejen kvalitou snímků, ale hlavně jejich počtem. Standardně je u každého druhu cca 3 – 7 snímků, u několika druhů ale i několik desítek snímků a naopak u těch nejvzácnějších druhů třeba jen 2 snímky anebo jen jeden, jako je tomu u běhulíka (*Rhinoptilus bitorquatus*).

Zastřelení bahňáci

Roman Muláček

Vážení přátelé,

dovolil jsem si napsat krátký článek do tohoto časopisu. Inspirací mně byly stránky německé ochranné organizace Komitee gegen den Vogelmord e.V. Ta se zabývá nelegálními praktikami lovu nejen v Evropě, ale třeba i v Argentině. Zvláště mne zaujaly tabulky, které dokládají kolik se ročně legálně zastřelí ptáků v zemích EU+ Švýcarsku a Norsku. Celkově je to přibližně 100 000 000 ex. Dalších 100 000 000 jedinců se předpokládá, že se uloví v zemích jako Rusko a ostatních státech východní Evropy. Zaměřil jsem se tedy na bahňáky a oficiální čísla v zemích EU dokládá přiložená tabulka. Celkově je to cca 2 730 000 ex. Při pročítání této statistiky je člověku smutno, kolik je zbytečně zmařeno životů našich opeřených kamarádů, ale jak se říká „jiný kraj, jiný mrav“. Při pohledu na čísla odstřelu sluky lesní, bekasiny otavní a čejky chocholaté určitě každého milovníka přírody zamrazí. Při tom těmto druhům příliš život v přírodě neulehčujeme, spíše naopak. Na druhé straně poněkud líbivě působí čísla střelených vodoušů šedých, kulíků bledých, jespáků bojovných nebo kolih malých. Zvláště magických 666 ex. vodouše šedého působí trochu legračně. Určitě je to ve skutečnosti o řád vyšší číslo. Zdá se mi, že se tento mrav zčásti udržuje jako podpora výroby zbraní a hlavně střeliva, jak je vidno u některých mysliveckých organizací, které rády zdůrazňují kolik EUR jejich členové za svého koníčka utratily. Ještě bych chtěl zdůraznit, že u žádné z tabulek není přesně uveden rok odstřelu, takže se tato čísla mohou v současné době trochu lišit. Bohužel nemyslím, že k lepšímu. Závěrem mohu tyto stránky vřele doporučit a vyslovit velký obdiv členům této organizace, kteří z nasazením svého zdraví bojují proti novodobým barbarům v zemích jako je Malta, Kypr a podobně.

http://www.komitee.de/en/index.php?tab_charadriiformes

Počty ročně zastřelených bahňáků a racků podle webu komitte.de: (Jan Havlíček)

Haematopus ostralegus	12,677	Numenius phaeopus	46
Pluvialis apricaria	75,14	Numenius arquata	44,248
Pluvialis squatarola	43	Tringa erythropus	1,148
Vanellus vanellus	516,475	Tringa totanus	23,974
Calidris canutus	7,491	Tringa nebularia	666
Philomachus pugnax	766	Larus ridibundus	6,201
Lymnoceyptes minimus	81,048	Larus canus	25,186
Gallinago gallinago	586,019	Larus fuscus	495
Scolopax rusticola	2,730,125	Larus argentatus	48,081
Limosa limosa	13,274	Larus marinus	14,675
Limosa lapponica	10,352		

Birdwatching ve Velké Británii

Kryštof Chmel

Už třetím rokem jsem se vydal přes léto do Velké Británie. Jedno léto jsem strávil ve Skotsku v ptačí rezervaci jako dobrovolník. Ostatní dva roky byly spíše jen ve stylu občasných výletů za tamním ptactvem. Kdy je nejvhodnější navštívit Velkou Británii? Co se týče bahňáků, s načasováním je to přibližně stejné jako u nás. Pokud chcete vidět hnízdící ptáky, dostavte se před koncem června, po hnízdění už můžete vidět pěkné věci od konce července. Výhodou ostrova jsou mírnější zimní měsíce a mořské pobřeží, takže mnoho bahňáků zde nachází svá zimoviště (např. jespák rezavý). Pokud se na ostrově nacházíte v této době, tak není vůbec pozdě na to vytáhnout dalekohled a vyrazit na bahňáky. Pak je tu samozřejmě jarní tah. Takže je vlastně téměř neustále co pozorovat.

Na otázku jaké místo je nejlepší na pozorování bahňáků by bylo těžké odpovědět. Ale obecně se dá říci, že nejatraktivnější lokality jsou ty, které se nachází u ústí řek. Například The Wash na východě Anglie, Thames Estuary (ústí řeky Temže), Severn Estuary na západě Anglie, Dee a Ribble Estuary na severozápadě Anglie, Solway Firth na hranici Skotska a Anglie, Firth of Forth na jihozápadě Skotska a další. Na těchto místech můžete pozorovat druhy které lze zastihnout i v České republice, ale rozhodně ne v tak hojném počtu. Jako např. jespák křivozobý, malý, obecný, bojovný, vodouš šedý a tmavý, kulík bledý, zlatý, oba druhy břehoušů aj.

Pokud se vydáte do Velké Británie, rozhodně se nezapomeňte podívat na internetové stránky Královské společnosti na ochranu ptáků (RSPB). Tato organizace zřídila již více než 150 rezervací po celé Británii. Je podporována více než milionem členů. Rezervace jsou v soukromém vlastnictví organizace, tudíž je mnohem jednodušší nastolit vhodný management. Část rezervace je vždy upravena pro návštěvníky z lidské říše (pěšinky, pozorovatelný, informační tabule, často i obchůdek). Na těchto stránkách: <http://www.rspb.org.uk/reserves> naleznete všechny potřebné informace o všech rezervacích. Snadno zde zjistíte, kde a v jaké době lze co vidět, podle čehož si můžete naplánovat cestu na Britské ostrovy. I v případě, že váš záměr návštěvy ostrova je jiný než striktně birdwatcherský, ale ušetřili jste chvíli času, ať jste kdekoliv, RSPB rezervace nebude příliš daleko. Je to sice trochu jiný způsob pozorování ptáků, než na jaký jsme zvyklí u nás, ale nakonec v cizí zemi oceníte, že se velice snadno dostanete na velmi atraktivní místa.

Pokud vám nestačí se do rezervace podívat jen jako turista, ale rádi byste se zapojili, máte jedinečnou možnost. Běží zde program dobrovolníků, stačí se přihlásit v dostatečném předstihu na vámi zvolené místo a určitě se zadaří. Musíte si sice pokrýt náklady na stravné, ale za získané zkušenosti to určitě stojí. Potřebné informace naleznete na této stránce:

<http://www.rspb.org.uk/volunteering/opportunities/residential.asp?page=2&c=>

Minulý rok jsem se takto dostal do severního Skotska do rezervace Forsinard Flows, která se nachází na rozlehlých rašeliništích. Měl jsem tak možnost poznat drsnou skotskou krajinu, pracovat v týmu zkušených odborníků a pozorovat kupříkladu hnízdící vodouše šedé nebo kulíky zlaté. Mohu tedy jen vřele doporučit.

Zbývá mi jen popřát mnoho krásných ornitologických zážitků při návštěvě této krásné země.

Skandinávie 2009

Miroslav Ešus Šálek & Vojtěch Kubelka

Na těchto místech se měl být umístěn kompaktní několikastránkový příspěvek z banňácké expedice tří členů SVOB do severní Skandinávie daleko za polární kruh. Článeček byl precizně sestaven převážně M. E. Šálkem za použití jeho fotografií. Existuje však ve velmi odlišném formátu, proto ho nebylo možné zařadit na toto místo, do našeho zpravodaje. Článek naleznete jako samostatný soubor na našich webových stránkách SVOB:

www.svobcso.wz.cz (ve složce dokumenty ke stažení)

Rozsáhlé fotofrafické povídání o této expedici bude provázet i průběh členské schůze SVOB, tak si nenechte ani jedno ujít...

Jespák mořský, Gamvik – Nordkinn, Norsko, červen 2009. Foto: Vojta Kubelka

Camargue – fotografické povídání z cesty do jižní Francie

Pavel Ondra

Začátkem května 2009 jsem s naší TCK Pavel Veselý navštívil nejbližší oblast výskytu plameňáků – kraj Camargue v jižní Francii. Stručná turistická charakteristika - kraj bílých camarských koní, černých býků, levandule a růžových plameňáků a také kraj plný vinic a výborného vína.

Večerní příjezd do této ornitologicky bohaté lokality byl poněkud dramatický. Po předchozích dvou nocích, kdy se na naší výpravě vystřídala zima s deštěm, se u mořského pobřeží ujal vlády třetí živel. Mistral s nevídanou silou a vytrvalostí vyděsil slabší povahy tak, že polovina účastníků raději přespala v autobusu. Stavění stanů se proměnilo v boj o přežití a když se zdálo být vítězství na dosah, začaly prskat slabší články těchto zařízení. Nicméně ve večerním šeru zatím neidentifikované hejno větších bahňáků v blízké laguně dávalo tušit, že jsme na správném místě.

Ranní prohlídka lokality jen potvrdila večerní tušení. Na mořskou pláž navazují široko daleko mělké laguny jako stvořené pro bahňáky, brodivé a další ptáky vázané na vodu. Z tajemného hejna se vyklubali úžasně pracovití břehouši rudí, kteří nás provázeli až do odjezdu dalšího dne. K naší velké lítosti se však drželi v uctivé vzdálenosti a pořízení alespoň trochu slušných fotek bylo téměř nemožné. Nejkrásnější pohled na tyto krasavce byl k večeru při zapadajícím slunci, kdy dělali skutečně čest svému jménu. Obzvláště samečci ve svatebním šatu působili až neskutečným dojmem. Hejno bylo různě početné od několika desítek do téměř stovky kusů tak, jak někteří ptáci v různém počtu přilétali a odlétali. Mezi nimi bylo občas možno spatřit několik vodoušů rudonohých a předvedl se také jeden krásně vybarvený sameček jespáka křivozobého ve svatebním šatu. V těsné blízkosti laguny pobíhali po písčitém břehu kulíci píseční, kulíci mořští a občas i jespák obecný. Pravidelně sem za potravou do okrajových partií laguny přeletoval ústříčnick velký.

Druhová pestrost nebyla nijak závratná pokud jde o bahňáky, kteří však ani nebyli hlavním cílem naší cesty. Množství a pestrost ostatních druhů ptáků však skvěle mozaiku mořského pobřeží doplnila, počínaje vznešeným a majestátným plameňákem růžovým. Ale vzhledem k tomu, že přesahují rámec zaměření SVOBU, uvádím jen stručný výčet nejzajímavějších druhů:

racek bělohlavý, r. tenkozobý, r. černohlavý, rybák severní, r. malý, r. obecný, volavka stříbřitá, v. rusohlavá, konipas luční a řada dalších pro nás méně vzácných druhů. V nedalekém kaňonu řeky Verdon při zpáteční cestě bylo velkolepým zážitkem pozorování supů bělohlavých.

Pro dokreslení přikládám několik dokumentačních fotografií bahňáků:

Krásně vybarvený jespák křivozobý.

Břehouši rudí při shánění potravy.

Břehouši rudí jsou v zapadajícím slunci opravdu rudí.

Živící se dospělý vodouš rudonohý.

Ještě ne příliš kontrastní samec kulíka mořského.

Vendicari, Sicilský ornitologický ráj

Jan Havlíček

Sicílie, ostrov o rozloze necelých 26 000 km² se nachází jižně od Apeninského poloostrova. Od něj ho dělí jen úzká Messinská úžina. Tento ostrov je významnou lokalitou pro tažné ptáky, ale i přes to je opomíjen birdwatchery. Doposud zde bylo spatřeno 408 druhů ptáků, z toho 52 druhů bahňáků. Bahňáky je na Sicílii nejlepší pozorovat při jarním a podzimním tahu, kdy se zde vyskytují ve větších počtech např.: vodouš štíhlý (asi 100 v srpnu 1998), jespák malý (přes 2 000 v srpnu 1998), pisila čáponohá (asi 2 000 v srpnu 1998). Z poslední doby lze uvést například pozorování jespáka skvrnitého (*Calidris melanotos*) nebo keptušky stepní (*Vanellus gregarius*).

Sicílii jsme navštívili během exkurze pořádané Přírodovědeckou fakultou Jihočeské Univerzity ve dnech 29. 3. – 10. 4. 2009. I přes to, že exkurze nebyla přímo ornitologicky zaměřená, ale promítaly se zde zájmy botaniků, algologů, entomologů, parazitologů a dalších, bylo pozorováno 103 druhů ptáků.

Pro nás ornitology byla vrcholem exkurze jistě návštěva Oasi Faunistica di Vendicari. Tato oblast byla vyhlášena rezervací v roce 1984 na ploše 1512 ha. Slanisko je významné hlavně jako zimoviště a zastávka tažných druhů ptáků, kteří zde nalézají dostatek potravy v podobě ryb a bezobratlých. Soustava několika jezer se nachází mezi městy Noto, Rosolini a Pachino. Jezera, mokřady a rákosiny zde střídá písčité pláž, skalnaté pobřeží a vyschlá macchie.

Macchie a prostřední jezero, foto: Jan Havlíček

Ihned po příjezdu rozbalujeme stativy a další nezbytné vybavení a vyrážíme do terénu. Po krátké cestě mezi rákosím nacházíme první pozorovatelnu. Před námi se rozprostírá první vodní plocha po okrajích zarostlá rákosím. Asi 10 m před námi se předvádí volavka vlasatá (*Ardeola ralloides*), opodál je i volavka stříbřitá (*Egretta garzetta*) a na druhé straně jezera spatřujeme asi 15 plameňáků růžových (*Phoenicopterus ruber*), nedaleko ostrůvku plavou husice liščí (*Tadorna tadorna*). Pouštíme ke stativům ostatní, aby také mohli obdivovat plameňáky. Dále se rozdělujeme na několik skupinek a procházíme postupně části rezervace. K nejsevernějšímu jezeru jdeme po skalnatém pobřeží lemovaném macchií a cestou pozorujeme dudky chocholaté (*Upupa epops*), vlhy pestré (*Merops apiaster*), chocholouše obecné (*Galerida cristata*), mezi křovinami poskakují všudypřítomné pěnice bělohrdlé (*Sylvia melanocephala*). Nad prostředním jezerem loví orlovec říční (*Pandion haliaetus*) a my z vyvýšeného místa pozorujeme lovící rybáky malé (*Sterna albifrons*). Odtud také spatřujeme veliký růžový flek na jižním jezeře, to se tedy stává naším dalším cílem. Cestou opět pozorujeme ptačí obyvatele macchie a nad mořem a na ostrůvku naproti Torre Vendicary racky středomořské (*Larus michahellis*). Mezi nimi nacházím i jednoho racka žlutohého (*Larus fuscus*). Konečně se dostáváme k pozorovatelně u jižního jezera a žasneme nad pohledem který se nám naskýtá.

Druhá pozorovatelná (jižní jezero), foto: Jan Havlíček

Před námi stojí asi 150 plameňáků a mezi jejich nohama se hbitě proplétají pisily čáponohé (*Himantopus himantopus*), potravu zde hledají i tenkozobci opační (*Recurvirostra avoseta*). Oba druhy jsou zastoupeny cca 15 ex. Na bahně sedí

s několikametrovým odstupem 2 rybáci severní (*Sterna sandvicensis*) a rybák černozobý (*Sterna nilotica*), opodál sedí na ostrůvku rybák obecný (*Sterna hirundo*) společně s několika rybáky malými. Pod nohama plameňáků brzy objevujeme další bahňáky. Potravu zde hledá vodouš rudonohý (*Tringa totanus*) společně s vodoušem tmavým (*Tringa erythropus*). Za chvíli přilétá hejtnko bahňáků a usedá mezi kameny.

Jižní jezero, foto: Jan Havlíček

Plameňáci na jižním jezeře, foto: Simona Poláková

Postupně nacházíme jespáky obecné (*Calidris alpina*) a jespáky křivozobé (*Calidris ferruginea*). Ptáci se po chvíli zvedají a po krátkém přeletu opět usedají mezi kameny. Ještě prozkoumáváme bahno, když narážíme na dalšího bahňáka, vytahujeme

příručky a dáváme se do určování neznámého ptáka. Čas neúprosně kvapí a vzduch se tetelí víc a víc, nakonec nezbývá než nechat tohoto jedince raději neurčeného, než udělat chybu (podle znaků připadá v úvahu jespák mořský (*Calidris maritima*) nebo jespák dlouhonohý (*Micropalama himantopus*), popř. jiný vzácný zatoulanec). Při odchodu ještě kouknu do stativu a vidím 2 kulíky, jeden z nich je kulík mořský (*Charadrius alexandrinus*), druhý je náš kulík říční (*Charadrius dubius*). Rychle dobíháme k autobusu a necháváme za sebou nádherná slaniska, neseme si další nevšední zážitky z tohoto ostrova a taky zhruba polovinu pozorovaných druhů z naší exkurze.

Zdroje některých informací:

www.ebnitalia.it

www.dodinart.cz

www.oasivendicari.net

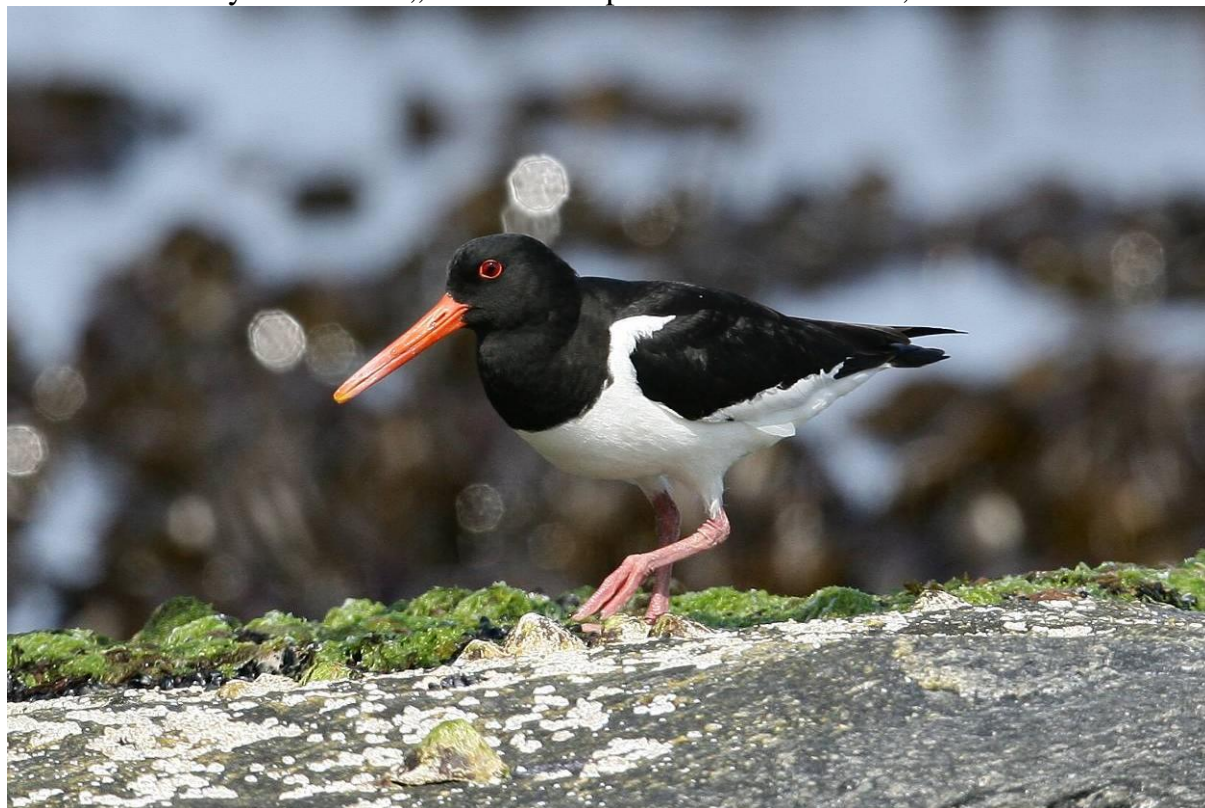
Fotopříběh - nahlédnutí do kuchyně ústřičníka velkého.

Pavel Ondra

Ústřičník velký je jedním z velmi zajímavých bahňáků, který se od ostatních poněkud liší, mimo jiné i pokud jde o potravu a způsob jejího získávání. Pozorování ústřičníka „při práci“ je velmi zábavné a patří k nevšedním a nezapomenutelným zážitkům z našich cest do přímořských oblastí severu Evropy, kde patří ke zcela běžným, takřka všudypřítomným druhům.

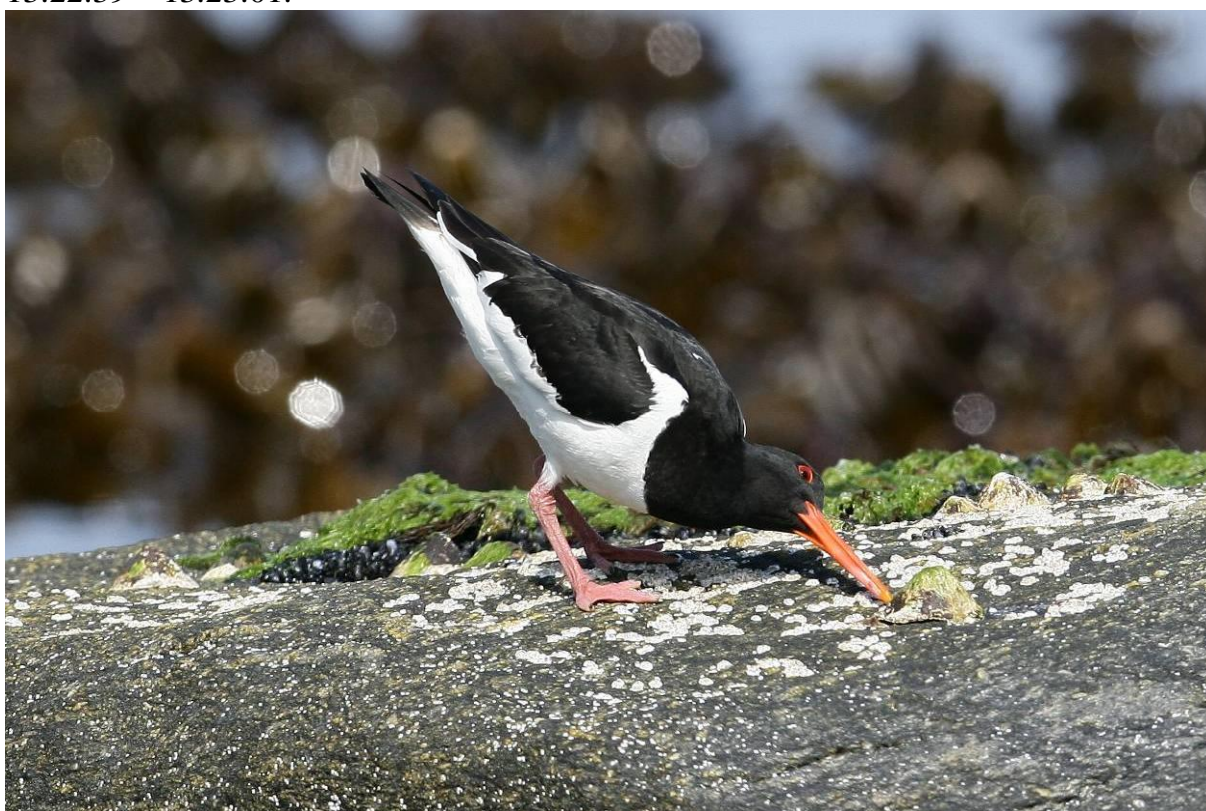
Při návštěvě norského ostrova Runde začátkem července letošního roku jsem měl štěstí zachytit ústřičníka při získávání potravy.

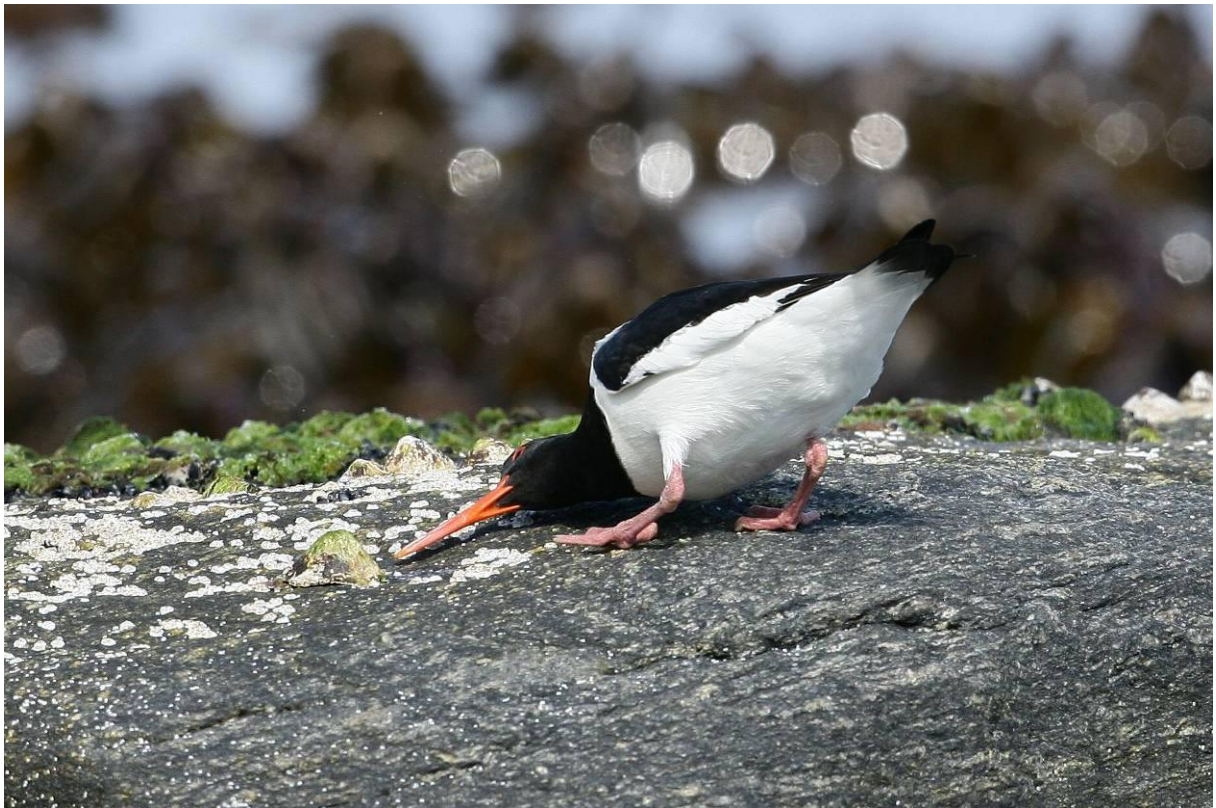
Hledání a výběr vhodné „kořisti“ není příliš náročné. Obr. 1, 2. Čas 13.22.33

Její získání už je složitější a vyžaduje přesnou práci zobáku, který nahradí kladivo i dláto. Bušení do lastury připomíná datla, ovšem kadence úderů je výrazně pomalejší. Přesnými údery však dojde velmi brzy k uvolnění od podkladu. Obr. 3 – 5. Čas 13.22.39 – 13.23.01.

O velké chytrosti ústřičníka svědčí skutečnost, že si lasturu s chutným soustem přenese z hladkého kamene do míst, kde mu nebude ujíždět a teprve tam se snaží zmocnit chutného mlže. Obr. 6 – 9. Čas 13.23.10 – 13.23.18.

Oddělení od lastury nedá už moc práce a trvá necelé dvě minuty. Obr. 10 – 11.
Čas 13.23.26 – 13.25.16

Pak ještě naklepat (několikrát upustit na zem), pomačkat a konečně si pochutnat.
Obr. 12 – 18. Čas 13.25.41 – 13.27.12.

Následuje zasloužená siesta. Obr. 19.

